

ژیوار آموزان

www.zhivaramoozan.ir

zhivaramoozan

همکاری
بادانشگاه‌ها

کارکنان
ژیوار آموزان

دوره‌های
ژیوار آموزان

ارتباط با
ژیوار آموزان

درباره
ژیوار آموزان

سایت
ژیوار آموزان

آموزش صفر تا صد موضوعات
از مبتدی تا پیشرفته

گارانتی ۳۰ روزه بازگشت وجه
بدون قید و شرط برای تمامی دوره‌ها

پشتیبانی پاسخ به تمامی سوالات
شما در سایت و شبکه‌های اجتماعی

ترفندهای ویژه رفرنس نویسی

آموزش رایگان مقاله نویسی

آموزش رایگان پروپوزال نویسی

جبر اگر بین تو و علم کشیده دیوار
روی آن پنجره ای هست به نام ژیوار

اهداف، سوالات و فرضیات پروپوزال را چطور بنویسیم؟

اهداف، سوالات و فرضیات بخش‌هایی فرعی از فرم پروپوزال هستند. البته ممکن است نحوه ی بیان آن‌ها در فرم‌های مختلف متفاوت باشد، یا فرمی یکی از این بخش‌ها را نداشته باشد، اما در هر صورت آشنایی با آن‌ها لازم و مهم است.

اهداف

پس از انتخاب موضوع یک پژوهش، اهداف و دلایل انجام آن پژوهش مشخص می‌شوند. این اهداف به صورت مستقیم یا غیر مستقیم در بیان مسئله یا سایر بخش‌های پروپوزال بیان شده‌اند. اما در فرم‌های پروپوزال معمولاً قسمت جداگانه ای هم برای بیان این اهداف در نظر گرفته می‌شود؛ تا هم خود پژوهشگر و هم خواننده به طور واضح‌تری در جریان اهداف پژوهش قرار بگیرند. از بخش اهداف پروپوزال برای نوشتن قسمت‌های دیگر مثل سوالات و فرضیات و جدول متغیرها نیز استفاده می‌شود.

دلایل نوشتن اهداف پروپوزال

- تمرکز پژوهش و محدود کردن آن به ابعاد اصلی مطالعه و ممانعت از جمع آوری اطلاعات اضافی و بیهوده.
- مشخص شدن بهتر مسیر مطالعه و کمک به انتخاب صحیح تر متغیرها، طراحی بهتر روش کار، نحوه ی جمع آوری اطلاعات و درنهایت تجزیه و تحلیل داده ها.
- محاسبه ی بهتر بودجه و زمان لازم برای اجرای پژوهش.
- کمک به ارزیابی بهتر پژوهش.

اهداف پروپوزال باید چه ویژگی‌هایی داشته باشند؟

- صریح و روشن بیان شوند. یعنی برای خواننده مبهم نباشد و به طور دقیق بیان کننده ی چیزی باشند که قرار است اندازه گیری شود.
- اهداف و متغیرهایی که قرار است اندازه گیری شوند، باید در راستای عنوان تعیین شده باشند؛ نه هر موردی که به ذهن پژوهشگر می‌رسد.
- با توجه به امکانات و روش‌های موجود، قابل دستیابی باشند. پس اهداف باید متناسب با ابزار پژوهش و متغیرهای مورد بررسی و... نوشته شوند.
- قابل اندازه‌گیری و ارزیابی باشد. یک پژوهش علمی بر پایه ی اندازه گیری استوار است، پس اهداف باید در قالب های آزمون پذیر بیان شوند.
- باید با یکدیگر سازگار بوده و تناقضی با یکدیگر یا با هدف اصلی نداشته باشند.

هدف کلی، اهداف ویژه و اهداف کاربردی

اهداف به طور کلی به سه دسته‌ی زیر تقسیم می‌شوند:

- هدف کلی: هدف اصلی پژوهش است که بر مبنای عنوان نوشته می‌شود.
- اهداف ویژه: مراحل رسیدن به هدف کلی به صورت جزئی در این قسمت بیان می‌شوند.
- اهداف کاربردی: مشخص می‌کنند قرار است نتایج این پژوهش در چه زمینه‌هایی استفاده شود.

هدف کلی پژوهش

نام دیگر آن هدف اصلی است. منظور از این هدف، همان عنوان پژوهش است. در عنوان به جامعه ی هدف و متغیر اصلی مورد نظر پژوهش اشاره شده است؛ که در واقع هدف کلی پژوهش را مشخص می‌کند. البته در برخی مطالعات، مثل مطالعات مداخله‌ای، در عنوان از زمان و مکان صحبتی نمی‌شود که باید این‌ها را در هدف کلی بیان نمود. در مطالعات توصیفی و تحلیلی هدف کلی همان عنوان، با یکسری تغییرات جزئی می‌باشد.

*این تغییر جزئی به این صورت است که، در هدف کلی به جای واژه ی «بررسی» که در عنوان استفاده شده است، واژه ی «تعیین» به کار می‌رود. بهتر است هدف کلی به صورت عبارت نوشته شود؛ هرچند می‌توان آن را به صورت جمله نیز بیان کرد.

مثال: اگر عنوان؛ «بررسی مقایسه ای اضطراب پرستاران بخش‌های ویژه با پرستاران سایر بخش‌ها در بیمارستان امام حسین شهر شاهرود در سال ۱۴۰۰» باشد، هدف کلی می‌شود: «تعیین و مقایسه ی اضطراب پرستاران بخش های ویژه با پرستاران سایر بخش‌ها در بیمارستان امام حسین شهر شاهرود در سال ۱۴۰۰». به همین سادگی! به خاطر داشته باشید برای برخی عنوان‌ها جایگزینی تعیین به جای بررسی کافی است؛ درحالی که برای برخی، نیاز به اعمال تغییرات جزئی دیگر نیز می‌باشد. مثلاً در این مثال چون تعیین مقایسه ای معنای درستی نداشت، از عبارت تعیین و مقایسه استفاده شد.

اهداف ویژه پژوهش

اهداف اجرایی، اهداف فرعی، اهداف اختصاصی و اهداف جزئی از نام‌های دیگر آن هستند. هر پژوهش می‌تواند چندین هدف ویژه داشته باشد. این اهداف گام‌ها و مراحل رسیدن به اهداف کلی را بیان می‌کنند و هدف کلی را به اهداف کوچک‌تر و جزئی‌تری تقسیم می‌نمایند. باید بدانید که سوالات و فرضیات قرار است از روی این اهداف نوشته شوند؛ بنابراین اگر این اهداف دقیق و جزئی و قابل ارزیابی نباشند، باعث خطا در سایر قسمت‌ها نیز می‌شوند.

ضروری است نحوه نگارش اهداف ویژه به صورتی باشد که بر علمی بودن نتایج تأکید کند و چارچوب مناسبی برای تجزیه و تحلیل آماری مشخص نماید. در هر پژوهش، این اهداف به سوالاتی مثل: برای انجام این پژوهش از کجا باید شروع کرد؟ چه نوع فعالیت‌هایی باید انجام داد؟ از چه راهی رفت؟ و به کجا رسید؟ پاسخ می‌دهند. اگر این اهداف به درستی نوشته شوند، از جمع‌آوری اطلاعات بیهوده، اتلاف وقت و پراکندگی فعالیت‌ها جلوگیری می‌شود.

نحوه نگارش اهداف ویژه

- همانطور که اشاره شد، نکته‌ی مهم این است که این اهداف باید قابل ارزیابی و دستیابی باشند. مثلاً اگر پرسشنامه‌ی شما فقط در مورد بررسی میزان اضطراب است، شما نمی‌توانید در مورد میزان افسردگی افراد یا راهکارهای مقابله با اضطراب اطلاعاتی به دست آورید.
- برای نوشتن این اهداف باید از افعال عملی استفاده کرد؛ مثل تعیین کردن، مقایسه کردن، اندازه‌گیری کردن، محاسبه کردن و...
- در نوشتن این اهداف نباید افعال مبهم به کار برد؛ مثل فهمیدن، اذعان کردن، درک کردن، مطالعه کردن، بررسی کردن و...
- این اهداف حتماً باید به صورت عبارت نوشته شوند؛ نه جمله.
- نیازی به ذکر زمان و مکان مطالعه در این عبارات نیست.

برای نوشتن اهداف ویژه ابتدا از متغیرهای ذکر شده در عنوان شروع کنید و آن‌ها را به صورت جدا جدا با افعال ذکر شده در نکات بیان نمایید، سپس می‌توانید به سراغ سایر متغیرهایی که قرار است در پژوهش شما مورد بررسی قرار بگیرند بروید؛ مثلاً اطلاعات دموگرافیک.

اهداف کاربردی پژوهش

اهداف کاربردی برخلاف دو نوع دیگر، خیلی دقیق و قابل سنجش نیستند و کاربردهای عملی پژوهش را برای جامعه بیان می‌کنند. در هدف کاربردی باید توضیح داده شود که قرار است نتایج یک پژوهش، چه استفاده‌هایی، در چه زمینه‌هایی و برای چه قشری از جامعه داشته باشد و چه مشکل یا مشکلاتی را می‌تواند حل کند.

نحوه نگارش اهداف کاربردی

- در قسمت پاراگراف آخر بیان مسئله تاحدی به اهداف کاربردی اشاره میشود، می‌توانید از آن بخش هم استفاده کنید.
- این قسمت را می‌توان به صورت لیستی از کاربردها یا متن انشاوار نوشت.

سوالات و فرضیات پژوهش

هر پژوهش در واقع تلاش برای رسیدن به پاسخ یک سوال و قبولی یا رد یک فرضیه است. همانطور که گفته شد این قسمت باید با توجه به اهداف ویژه نوشته شود. پژوهشگر نمی‌تواند سوال یا فرضیه‌ای را که هدفی برای آن ننوشته، در این قسمت بیان کند. پس مجموع تعداد سوالات و فرضیات باهم باید برابر با تعداد اهداف ویژه باشد.

نحوه نگارش سوالات پژوهش

هر پژوهش باید برای رسیدن به اهداف خود، دارای سؤالاتی می‌باشد اما با توجه به موضوع و اهداف پژوهش می‌تواند فرضیه داشته باشد یا نداشته باشد. داشتن یا نداشتن فرضیه‌ی پژوهش به مبانی نظری و علمی موضوع و نیز نوع عنوان و پژوهش بستگی دارد. مثلاً در مطالعات توصیفی، ضرورتی به ارائه‌ی فرضیه نبوده و طرح سوالات پژوهش کافی است. در واقع برای هدفی سوال نوشته می‌شود که می‌خواهد یک متغیر را اندازه‌گیری یا ارزیابی کند و قرار نیست رابطه‌ای بین متغیرها تعیین شود؛ مثلاً «تعیین میزان اضطراب پرستاران بخش‌های ویژه»، هدفی است که تنها به اندازه‌گیری یک متغیر می‌پردازد و باید برای آن سوال نوشت. به این صورت: «میزان اضطراب پرستاران بخش‌های ویژه چقدر است؟».

- سوالات باید صریح و بدون ابهام باشند.
- برای نوشتن این قسمت باید از عبارات سوالی مثل «چیست؟»، «چگونه است؟»، «چقدر است؟» و... استفاده شود.
- برای مطالعات توصیفی باید سوال نوشت. برخی معتقد هستند برای مطالعات توصیفی نباید فرضیه طرح شود؛ در حالی که در لایه های پنهان این مطالعات یکسری روابط سنجیده می شوند (مثلا ارتباط بین متغیر اصلی با اطلاعات دموگرافیک)، پس یک مطالعه ی توصیفی هم می تواند فرضیه داشته باشد.

نحوه نگارش فرضیات پژوهش

فرضیات، حدس ها و پیش بینی های هوشمندانه ای هستند که پژوهشگر در مورد رابطه ی بین دو یا چند متغیر پژوهش، در ذهن خود دارد. پس پژوهشگر برای نوشتن هر فرضیه ای باید اطلاعات قبلی داشته باشد و نمی تواند هر طور که خواست فرضیه ها را بیان کند؛ بلکه باید رابطه ها به صورت منطقی و با آگاهی حدس زده شوند. فرضیه برای هدفی نوشته می شود که به دنبال بررسی روابط بین متغیرها است؛ مثلا «تعیین ارتباط بین میزان اضطراب و رضایت شغلی در پرستاران بخش های ویژه».

فرضیه بدون جهت و جهت دار

به طور کلی فرضیه می تواند به دو صورت نوشته شود: بدون جهت یا با جهت دار. بدون جهت یعنی فقط بگویید بین متغیر X و متغیر Y رابطه وجود دارد. جهت دار هم یعنی بگویید رابطه بین دو متغیر چگونه است. هر دو طرز بیان درست هستند و پژوهشگر با توجه به عقیده و شرایط پژوهش می تواند یکی از آن ها را بنویسد. مثلا برای مثال فوق می توان نوشت: «بین میزان اضطراب و رضایت شغلی رابطه وجود دارد» که فرضیه های بدون جهت است. «بین میزان اضطراب و رضایت شغلی رابطه منفی وجود دارد» یا «اضطراب باعث کاهش رضایت شغلی می شود» که فرضیه ای جهت دار محسوب می شوند. هر چند هر دو صحیح هستند اما نوشتن فرضیه های بدون جهت پیشنهاد می شوند. نوع دیگری از فرضیه هم هست به نام فرضیه ی مرکب که ارتباط بین چند متغیر را مشخص می کند مثلا «مصرف سیگار ابتدا باعث چاقی و سپس لاغری می شود (به ارتباط بین سه متغیر سیگار، چاقی و لاغری اشاره شده است).»

یک فرضیه هیچ‌گاه اثبات یا ابطال نمی‌شود، بلکه بر اساس نتایج داده‌ها تأیید یا رد می‌شود. که تأیید یا رد شدن آن بر اساس نتایج حاصل از آنالیزهای آماری است. برای اثبات یک فرضیه، انجام یک پژوهش کافی نیست و باید مطالعات خیلی زیادی روی آن انجام شود تا به کتاب‌ها یا تکست‌های علمی اضافه شود.

- فرضیات باید به صورت خبری بیان شوند و نتایج مورد انتظار از تحقیق را نشان دهند.
- فرضیات باید آزمون‌پذیر باشند.
- واضح و بدون ابهام باشند.
- در تمام مطالعاتی که در آن‌ها قرار است مقایسه انجام شود یا رابطه‌ی بین پدیده‌ها مشخص گردد، طرح حداقل یک فرضیه الزامی می‌باشد.

برای پروپوزالمان سوال بنویسیم یا فرضیه؟

همانطور که در بالا هم اشاره شد، برای هر هدف ویژه باید یک سوال یا یک فرضیه نوشته شود. به طور کلی برای اهدافی که به سنجش یک متغیر می‌پردازند، باید سوال نوشت و برای اهدافی که رابطه‌ی بین متغیرها را می‌سنجند باید فرضیه طرح کرد.

مثال بخش اهداف، سوالات و فرضیات پروپوزال

عنوان طرح:

- بررسی مقایسه‌ای کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان با سالمندان مقیم خانواده در شهر کرمانشاه در سال ۱۳۹۷

هدف اصلی:

- تعیین و مقایسه‌ی کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان با سالمندان مقیم خانواده در شهر کرمانشاه در سال ۱۳۹۷

اهداف ویژه:

- تعیین کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان
 - تعیین کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم خانواده
 - مقایسه ی کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان با سالمندان مقیم خانواده
 - تعیین ارتباط بین جنسیت، سن، تحصیلات، وضعیت اقتصادی، وضعیت جسمانی، وضعیت عاطفی با کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان با سالمندان مقیم خانواده
- لازم به ذکر است که هر پژوهشگر با توجه به اهداف خود از مطالعه ای که انجام می دهد می تواند غیر از متغیرهای اصلی، متغیرهای دیگری را هم جمع آوری کند و مورد ارزیابی قرار دهد. تنها باید برای این متغیرها (مثل اطلاعات دموگرافیک) ابزار سنجش مناسبی داشته باشد.

اهداف کاربردی:

- استفاده از نتایج طرح در جهت افزایش کیفیت زندگی سالمندان
- افزایش آگاهی جامعه، مسئولین و اطرافیان افراد سالمند، نسبت به کیفیت زندگی سالمندان

فرضیات:

- جنسیت، سن، تحصیلات، وضعیت اقتصادی، وضعیت جسمانی، وضعیت عاطفی با کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان با سالمندان مقیم خانواده ارتباط دارد.
- کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان با سالمندان مقیم خانواده متفاوت است.

سوالات:

- کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم سرای سالمندان چگونه است؟
- کیفیت زندگی سالمندان مبتلا به دیابت مقیم خانواده چقدر است؟

سخن پایانی

اهداف، سوالات و فرضیات شاید خیلی مهم به نظر نرسند اما یک پژوهشگر در صورتی در طرح خود موفق خواهد بود که به جزئیات نیز دقت فراوان داشته باشد. همین جزئیات هستند که در نهایت باعث نتیجه ای دقیق تر و کامل تر می شوند. به خاطر داشته باشید اهداف و به طبع آن سوالات و فرضیات باید از نظر علمی و آماری قابل حصول و ارزیابی باشند؛ بنابراین قبل از تأیید نهایی آنها، حتماً با مشاور آماری پژوهش خود مشورت کنید. اگر می‌خواهید یکبار برای همیشه نوشتن تمام بخشهای یک پروپوزال، از جمله بخش اهداف، سوالات و فرضیات را یاد بگیرید، پیشنهاد ما به شما [شرکت در دوره جامع آموزش پروپوزال نویسی ژيوارآموزان](#) است.

دیگر مقالات پیشنهادی:

[نحوه نگارش بیان مسئله پروپوزال](#)

[آموزش نوشتن مرور متون](#)

[انتخاب عنوان پروپوزال](#)

ژیوار آموزان

www.zhivaramoozan.ir

zhivaramoozan

همکاری
با دانشگاه‌ها

کارکنان
ژیوار آموزان

دوره‌های
ژیوار آموزان

ارتباط با
ژیوار آموزان

درباره
ژیوار آموزان

سایت
ژیوار آموزان

آموزش صفر تا صد موضوعات
از مبتدی تا پیشرفته

گارانتی ۳۰ روزه بازگشت وجه
بدون قید و شرط برای تمامی دوره‌ها

پشتیبانی پاسخ به تمامی سوالات
شما در سایت و شبکه‌های اجتماعی

ترفندهای ویژه رفرنس نویسی

آموزش رایگان مقاله نویسی

آموزش رایگان پروپوزال نویسی

جبر اگر بین تو و علم کشیده دیوار
روی آن پنجره ای هست به نام ژیوار

